TILIOQ

Oqartussaassusilinnit ikiorneqanngitsoq

2025-mi innuttaasut
Tiliumut saaffiginnissutaannik
misissueqqissaarneq

FOTO: UNSPLASH

Nassuiaat

Saqqummersitsisoq: Tilioq 2026

Allattut: Emma Christensen & Qivioq Løvstrøm

Aaqqissuisut: Emma Christensen, Marita Jessen & Qivioq Løvstrøm

Assit: Tilioq, Unsplash

Nutserisoq: Dorthe Kielsen

Titartagartaanik suliarinnittoq: Ivalu Risager

IMAI

4 Siulequt

5 Aallarniut

6 Oqaatsit nalunaarsorsimaffiat

7 Pingaarnertut angusat

10 Misissueqqissaarneq

20 Qanoq iliorsinnaavugut?

22 Innuttaasut uagutsinnut saaffiginnittartut

26 Misissueqqissaarneq periaaserlu

Siulequt

Asasara atuaasoq,

Piviusut kiinarsinissaasa pingaaruteqassusiat apeqqutaatinnagu piviusut tusarliunnissaat ajornaatsuinnaaneq ajorpoq. Nunarsuup sinnera assigalugu Kalaallit Nunaata inuit pisinnaatitaaffiinik naammassinnissinnaannginnera piviusuuvoq. Aningaasanik sipaartoqarsimavoq inuillu inuunerat annaaneqarsimallutik.

Taamaallaat aningaasat amigaataanerat pissutigalugu inuit inuunerannik annaasaqartoqanngilaq, aammali inuppalaassutsip annaaneqarnera isigaarput. Kalaallit Nunaanni inuttut innarluutilittut inuiaqatiminnit, allaammi ilaannikkut isumassuisiminnit inoqatitut isigineqannginnertik inuit naapitatta oqaluttuaraat.

Sullissisut, isumassuisut tapersersortillu kommunip inunnut sullitaminut kiinnertartui naapippavut. Sullissineq arriikkaangat suliarluunniit aqutsisunit itigartitsissutigineqaraangat sullissisoq pisuutinneqartarpoq, naak sunulluunniit tunngatillugu inatsisitigut aalajangiisinnaatitaanngikkarluarlutik. Sipaarniarneq pissutigalugu suleqataat soraarsinneqarsimapput, maannakkullu annertuumik akisussaaffeqalerlutillu aqutsisuminnik aningaasanik sipaaqquneqartuarlutik.

Suliat ataasiakkaaginnaat pineqanngillat, kisiannili aaqqissuussaanikkut, inuiaqatigiinni, inatsisitigut kulturikkullu ajornartorsiutit pineqarput, taamaammallu taakku assigiinngitsutigut, sulisut assigiinngitsut atorlugit ataatsimoorlunilu aaqqinneqassapput.

Ilinniarnerup nalaani ikiorsiissutit amigaataanerat, ilinniartitsisut, aqutsisut atuaqatillu paasinninnginnerat, tulluartunik inatsiseqannginnera, angajoqqaat oqilisaanneqannginnerat qanorlu iliuuseqarsinnaanngitsutut misigineq siunissamilu periarfissaqanngittutut misigineq pissutigalugit Kalaallit Nunaanni meeqqap inuunera akigeqqinngisaannassavarput.

Aalajangiisartutta isumasiuerusunnerat paasisinnaavara – kisianni inuit inuunerat pillugu isumasiuissanngilagut.

Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit tamarmik siunissaasa isumannaarnissaannut tunngatillugu Tiliumit iliuuseqarnissatsinnut piareersimavugut. Saaffiginnissutinik misissueqqissaarnermi matumani piviusut sakkortuut amerlasuut atuarumaarpatit, kisianni aaqqiissutissatut siunnersuuteqarlutalu tullertut alloriarfissanik innersuussuteqarpugut.

Inuit innarluutillit pillugit suli isummiutiinnakkanik peqarneranik paasinninnissarput siullertut alloriarnerussaaq. Innarluummut inunnullu innarluutilinnut paasinninnissaq alloriarnerup tullerissavaa. Nalunaarusiap matuma atuarneratigut aallartilluareerputit.

Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit naligiissitaanissaat anguniarlugu suleqatigiitta.

Atuarluarina,

Inuit innarluutillit Oqaaseqartartuat
Qivioq Løvstrøm

Qivioq Løvstrøm

Aallarniut

Septembarimi 2025-imi Tiliumi sulisut

Ileqqoq malillugu aammaarluta ukioq manna Tiliumi innuttaasut ukiumoortumik saaffiginnissutaannik misissueqqissaarnermik tusarliussivugut. Kalaallit Nunaanni innuttaasut innarluutillit, taakku qanigisaat aamma kikkulluunniit innarluutilinnut tunngatillugu ilisimasassanik paasisassanillu ujartuillutik Tiliumut saaffiginnittarput. Tiliup innuttaasunit uagutsinnut saaffiginnittartunit ilisimalikkaminik misissueqqissaarnermi matumani ingerlatitseqqinnissaa siunertaavoq. Innuttaasut misigisaat, paasisaat unammilligassaallu takuneqarsinnaanngikkajuttarput, pimoorunneqanngikkajuttarput puigorneqakkajuttarlutillu, taamaammat taakku isummat aalajangiinermi ilisimasanik tunngaveqarnermi pingaartinneqarnissaat qitiulluinnarnissaallu pingaaruteqarpoq. Taamaaliilluni innuttaasut sunik unammilligassaqarnersut, inunnut innarluutilinnut tunngatillugu susoqakkajuttarnersoq misissueqqissaarnermi matumani nassuiarneqarput, tamatumalu saniatigut nunami innuttaasut pitsaanerusumik atugaqarnissaat qulakkeerniarlugu suliassaqarfiit sorliit politikkikkut isumagineqartariaqarnersut paasinarsisinneqarput. Tamatuma saniatigut paasissutissat inuunut innarluutilinnut tunngatillugu killiffimmik takutitsisinnaasut amigaataapput, taamaammallu una ilisimasanik pissarsiffigineqarsinnaasut ikitsuinnaat ilagaat.

Misissueqqissaarnermi matumani pisortani oqartussat, pingaartumik kommuni, peqqinnissaqarfik, ilinniarfiit, najugaqatigiiffiit aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit qitiutissavavut. Taakku tamarmik innuttaasut innarluutillit taakkulu qanigisaasa inatsisitigut aamma inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaatigut ikiorneqarnissaminnut piginnaatitaanerannut qitiupput, taamaalillutik innuttaasut sinneri naligalugit inuusinnaassapput. Pingaartumik 2025-mi oqartussat taakku inatsisitigut pisussaaffimminnik naammassinninnginnerat, innuttaasunik ileqqorissaarlutik sullissinnginnerat, suliassaqarfinni assigiingitsuni suleqatigiinnginnerat pissutigalugu innuttaasunut pitsaanngitsumik sunniuteqarnerannut akisussaaffimmik tigusinnginnerat takuarput, aamma ataatsimut isigalugu innuttaasut innarluutillit inuunermi atugaasa pitsaanerulersinnissaannut atugarissaarnerulernissaannullu tapersiinnginnerat takuarput.

Tamanna amerlasuunut ilungersunartumik kingunerluuteqarsimavoq. Amerlasuut qanoq iliorsinnaanngitsutut soriarsinnaanngitsutullu misigisimapput. Amerlasuut pisortanut tatiginnikkunnaarsimapput. Arlallit peqqissutsimikkut ajorseriarnerit misigisimavaat. Arlallit angerlarsimaffeerussimapput. Allat imminut toqussimapput, amerlanerusullu assinganik iliornissamik eqqarsaateqarsimallutik. Inuiaqatigiit unammilligassanik pilersitsinerat pissutigalugu taakku kisimiittutut misiginertik nalusaminnik ataatsimoorussaraat.

Inuiaqatigiit innuttaasuminnik tapersersuinngitsut najorpavut, aamma ingerlavissaq eqqortoq qulakkeerumallugu ilisimasaqassuseq, inatsisinik atuutilersitsinissaq, paasissutissanik pissarsisinnaanissaq ileqqorissaarnissarlu pisariaqarput. Oqartussat attuumassuteqartut akisussaaffimminnik pimoorussinissaat neriuutigaarput.

Ajornartorsiutit taakku allallu misissueqqissaarnermi matumani sammineqarput.

Pingaarnertut angusat aallarniutigissavavut, tamatuma kingorna saaffiginnissutit tigusimasatta imarisaat misissussavavut. Tamatuma kingorna unammilligassat paasisimasavut eqqarsaatigalugit pitsaanerusumik atugaqartitsinissaq anguniarlugu sutigut iliuuseqartoqartariaqarneranut tunngatillugu Tiliumit suut innersuussutiginerlugit nassuiassavavut. Taava innuttaasut saaffiginnissutillu tigusimasavut pillugit paasissutissiissaagut. Naggataatigut qanoq misissueqqissaarsimanerluta qanorlu periuseqarsimanerluta nassuiassavarput.

Atuarluarina.

Oqaatsit nalunaarsorsimaffiat

Oqaatsit ilaat ulluinnarni atorneqarpallaarneq ajortut allaaserisami atorneqangaatsiarput. Taakku qanoq isumaqarnersut tassani takusinnaavatit:

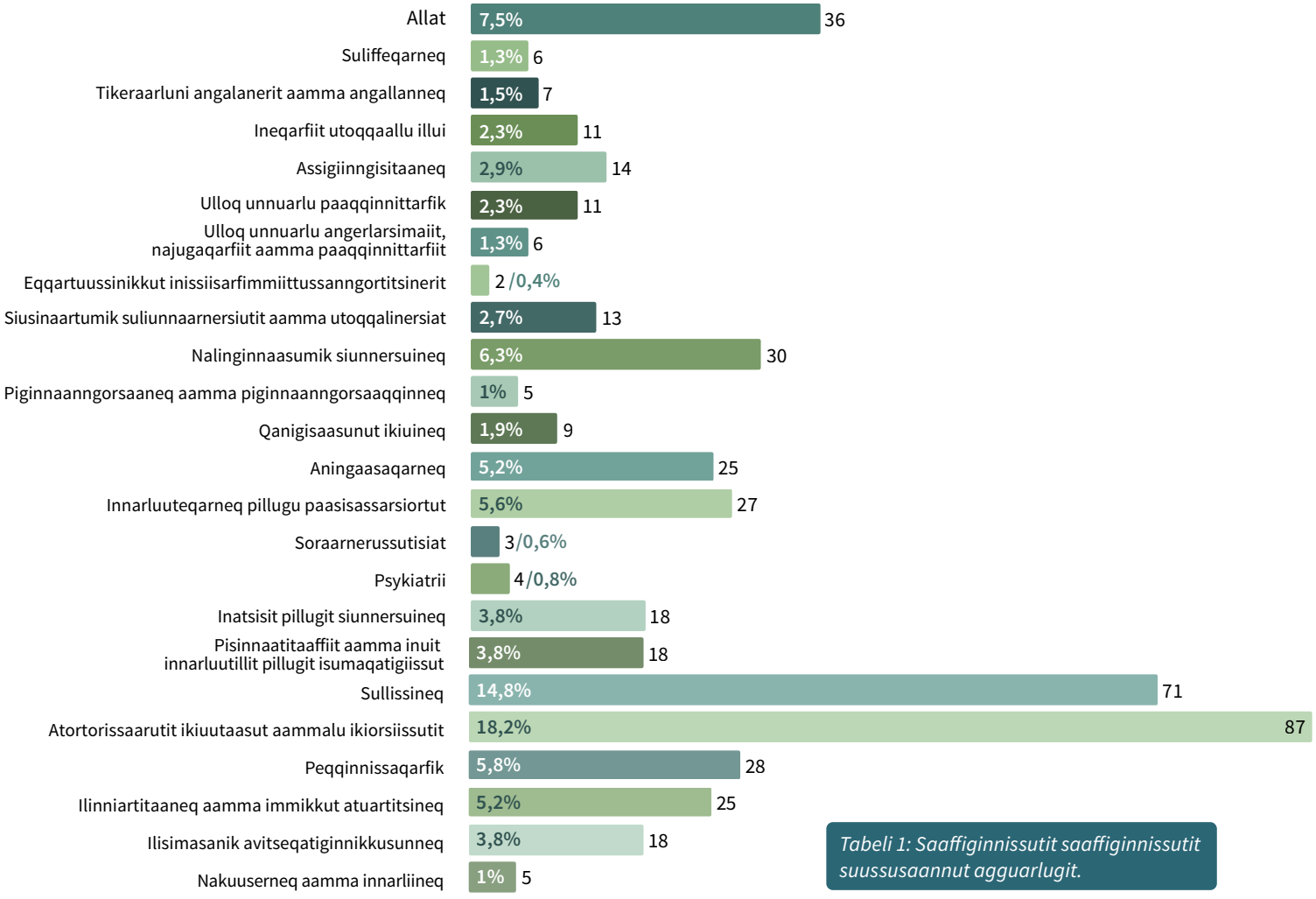
Assigiinngisitsineq	Inuttut innarluuteqarneq tunngavigalugu assigiinngissitsineq tassaavoq inuttut innarluuteqarneq pissutigalugu inuiaqatigiinni peqataasinnaanerup ilaannakortumik tamakkiisumilluunnit innarligaanera.
Timikkut innarluut	Timikkut pisinnaasakinneruneq, assersuutigalugu qamutini kaassuartakkaniikkaanni.
Kalaallit Nunaat	Uani allaaserisami Kalaallit Nunaat atorneqartillugu isumaqartinneqartarpoq Nunatsinni pisortat oqartussaasut. Tassani ilaatigut pineqarput kommuunit, eqqartuussiviit aamma peqqinnissaqarfik.
Ilikkarsinnaassutsikkut innarluut	Ilikkaruminaatsitsineq, paasiuminaatsitsineq aamma eqqaamajuminaatsitsineq, assersuutigalugu ineriartornikkut kinguarsimaneq imaluunniit puiortunngorneq.
Oqartussaasut	Oqartussaasut ilaatigut tassaapput kommuunit, politiit imaluunniit eqqartuussivik.
Inuk innarluutilik / inuttut innarluuteqarneq	Inuttut innarluuteqartutut inissisimaneq naqissuserneqarpoq innarluuteqarneq qitiutinneqarani inuup namminermini kinaassusaa salliunneqassammat.
Eqqarsartaatsikkut innarluut	Ataavartumik eqqarsartaatsikkut imaluunniit ilikkarsinnaassutsikkut unammillernartitaqaraanni, assersuutigalugu skizofrenii, ADHD imaluunniit autisme.
Pisinnaatitaaffik	Pisinnaatitaaffik isumaqarpoq arlaannik pisinnaalluni. Oqaaseq pisinnaatitaaffik atorneqarajuppoq naalagaaffiup innuttaasullu akornganni pissutsinut. Ilaatigut innuttaasut arlariinnik pisinnaatitaaffeqarput, naalagaaffimmiit innuttaasuniillu allanit innarlerneqarnissamut illersorneqarlutik.
Maluginiutikkut innarluut	Maluginiutip immaqaluunniit maluginiutit ataavartumik ajoquserneqarnerat, malugisaqarsinnaanermut sunniuteqartoq. Assersuutigalugu tappiillisimaneq imaluunniit tusilarneq.
Isumannaallisaanerit	Isumannaallisaanerit tassaapput aaqqissussat, sinaakkutat, aaqqissuussinerit, politikkit suleriaatsilluunniit isumannaassutsimik toqqissisimanermillu pilersitsisussat. Ikuallannermut, pinngortitami ajunaarnersuaqarneranut, ajutoornermut aammalu nakuusernermut atornerluinermullu tunngatillugu isumannaallisaaneq pineqarsinnaavoq. Sunaluunniit isumannaannerulersitsisoq isumannaallisaaneruvoq. Oqartussaasut tamarmik innuttaasunut sullitaminnut sulisuminnullu isumannaallisaasunik sinaakkutaqartariaqarput.
Ikiorsiissutit	Ikiorsiissutit tassaapput inuit pisariaqartitaat tunngavigalugit inuuniarnikkut ikiorsiissutit atortorissaarutit ikiuutaasullut. Inuiaqatigiinni innuttaasut tamarmik naligiillutik inuusinnaanerannik qulakkeerinninnissaq siunertaavoq. Inunnut innarluutilinnut tassaasinnaavoq issiavik kaassuartagaq, tappiitsunut ajaappiaq, qarasaasiami programmi, aningaasatigut tapiissutit imaluunniit inuup ataqqinartumik inuunissaanut iluaqutaasinnaasut. Kalaallit Nunaanni kommunit ikiorsiissutit pisussaaffigivaat.
Atoruminassuseq	Atoruminassuseq, imatut isumaqarpoq, tamanut atoruminartuusoq – aamma inunnut innarluutilinnut. Assersuutigalugu sanaartugaq atoruminartoq tamanik iserfigineqarsinnaassaaq. Nittartagaq atoruminarsagaq assersuutigalugu inunnut isigiarsuttunut tappiitsunulluunniit atuffassisinnaassaaq.

Pingaarnertut angusat

Massakkut Tilioq ukiut arfineq-aappassaaneerluni innuttaasut ukiumoortumik saaffiginnissutaat tunngavigalugit misissueqqissaarnermik saqqummersitsivoq. Taakku iluaqutigalugit innuttaasut aalajangersimasumik ajornartorsiutaannut eqqumaffiginnilertoqarnissaa anguniarparput. Tilioq 2020-mi misissueqqissaarnermik "Nammineriasamik inuuneqarneq", 2021-mi "Periarfissat assigiit", 2022-mi "Inuiaqatigiinni peqataasinnaatitaaneq", 2023-mi "Aaqqissuussaanikkut nakkaakkiartorneq", 2024-mi "Inuuneq sullunartoq" aamma 2025-mi "Soriarsinnaajunnaartutut misiginerup alannguani" saqqummersitsisimavoq.

2025-mi katillugit inunnit innarluutilinnit, inunnut innarluutilinnut qanigisaasunit, suliamik suliaqartunit, ilisimasaqarnerulerusuttunit allanillu saaffiginnissutinik tigusaqarpugut, taakku siunnersorneqarnissaq ilitsersorneqarnissaq, ilisimasanik tunineqarnissaq ujartorsimavaat aamma takuneqarnissamik tusaaneqarnissamillu kissaateqarlutik. Maannamut ukiumi ataatsimi saaffiginnissutini tigusimasatsinni saaffiginnittut aatsaat taama amerlatigipput. Taamatuttaaq 2017-imili saaffiginnissutinik nalunaarsuisalerattali Tilioq katillugit 1582-inik saaffiginnissutinik tigusaqarsimavoq.

2025-mi saaffiginnissutit ukiunut allanut sanilliullugit assut assigiinngiiaarsimapput. Inuit saaffiginnissutaanni ukiumi tassani aatsaat siullermeerluni sullissineq ajornartorsiutigineqakulanngitsinnerpaasimavoq. Akerlianilli ukiumi tassani atortorissaarutit ikiuutaasut aammalu ikiorsiissutinutatatillugu ajornartorsiuteqartoqarnera takussaavoq, tassami saaffiginnissutigineqartut tassunga tunngasut 18,2 %-iupput. Sullissineq 14,8 %-iulluni tulliuvoq, taakkulu ukiumi matumani annerpaapput. Saaffiginnissutit sinneri siusinaartumik soraarnerussutisianut, aningaasaqarnermut peqqinnissaqarfimmullu tunngatillugu apeqqutigineqartut naligiikannerput. Taakku tamarmik ataani takuneqarsinnaapput.

Tabeli 1: Saaffiginnissutit saaffiginnissutit suussusaannut agguarlugit.

Innuttaasut assigiinngitsunik innarluutillit uagutsinnut saaffiginnittarput. Taakku kapitalimi ”Innuttaasut uagutsinnut saaffiginnittartut”. Innuttaasut assigiinngitsunik innarluutillit assigiinngitsunik unammilligassanik sunik nalaataqartarnersut ukioq manna misissussallugit aalajangersimavugut. Inuit Innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi isumasiuut naapertorlugu inuttut innarluutinut aalajangersimasunut agguarpavut. Taakku tassaapput: timikkut, eqqarsartaatsikkut, ilikkarsinnaassutsikkut maluginiutikkullu innarluutit.

Innuttaasut uagutsinnut attaveqartut ilaat ataasiinnaangitsumik innarluuteqarput, taakkulu inuit arlalinnik innarluutilittut immikkoortippavut.

Inuit immikkut innarluutillit unammilligassaasa ilaat aajuku:

- Ilinniarnermut immikkullu ittumik atuartitsinermut atatillugu kikkut tamangajammik sianertut aperisullu eqqarsartaatsimikkut innarluuteqarput. Inuit eqqarsartaatsimikkut innarluutillit 16 %-ii ilinniarnerit pillugit apeqquteqarsimapput, tassani taamaallaat eqimattat tamarmik 5,2 %-iinnaat apeqquteqarsimapput.
- Ikiorsiissutit pillugit uagutsinnut apeqquteqartut amerlanerit timikkut, eqqarsartaatsikkut imaluunniit arlalinnik innarluuteqartarput, tamatumani inuit innarluuteqanngitsut naligalugit taakku inuunissaminnut pisariaqartitaminnik naammattumik ikiorneqarneq ajortutut misigipput.
- Pingaartumik inuit eqqarsartaatsimikkut innarluutillit sianertut peqqinnissaqarfimmik unammilligassaqarnertik pissutigalugu sianertarput. Tamanna saaffiginnittut 9,6 %-eraat taamaallaallu allanik inuttut innarluutillit 5,8 %-ii saaffiginnissimapput.
- Inuit maluginiutikkut innarluutillit, inunnit allanik innarluutilinniit, assigiinngisitsineq pissutigalugu sianikkajunnerusarput. Eqimattanit taakkunannga uagutsinnut saaffiginnittartut 7,9 %-ii assigiinngisitsineq pillugu sianertarput, tassani eqimattat tamarmik eqqarsaatigigaanni taamaallaat 2,9 %-it tamanna pillugu sianertarput.

Ukioq manna pingaartumik oqartussaasut assigiinngitsut pillugit saaffiginnittorpassuupput, taakku innuttaasut pisariaqartitaannik tunniussisimanngillat. Kommunit, peqqinnissaqarfik, ilinniarfeqarfiit, najugaqatigiiffiit aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit innuttaasunut uagutsinnut 2025-mi saaffiginnissimasunut unammilligassaqartitsisimanerat takuarput.

Inuk innarluutilik ikiorneqarumalluni pisariaqartitaminilluunniit tunineqarumalluni qanoq iliortarnersoq taakku tamarmik takutippaat.

Ajoraluartumik amerlasuut misigisarput oqartussaasut taakku innuttaasut inatsisitigut illersorneqarnissaannik qulakkeerinninneq ajortut imaluunniit ataqqinartumik pineqartariaqarnermittut pineqarneq ajorlutik. Unammilligassat annerpaat ilaat peqqinnissaqarfimmut tunngassuteqarput. Itigartinneqarneq, suut tamarmik ajunnginnerannik oqarfigineqarneq, naak taamaattoqannginnera erseqqikkaluartoq imaluunniit qulaajaaffigineqarnissamut itigartinneqarneq ilaasa misigisarpaat. Taamatuttaaq kommuni tunngavilersuinertaqanngitsumik ikiuinissamut itigartitsisarnermigut, journaliisa tammaannarnerisigut nikaginnippalaartumillu oqaluffiginerisigut innuttaasorpassuarnut innarluutilinnut assut unammilligassaqartitsivoq. Aamma ilinniartitaanermut tunngatillugu aaqqissuussineq sumiginnaavoq. Amerlasuut ilinniarfigisaminniit kommunimiilluunniit najugarivitaminniit pisariaqartitaminnik tapersersorneqannginnertik pissutigalugu amerlasuut kissaatigisamittut ilinniakkamik naammassinnissinnaanngillat. Innuttaasut najugaqatigiiffinnut aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut kukkusumik inissinneqarsimallutik, puigorneqarlutik toqqaannartumilluunniit atornerlunneqarlutik aamma malugisaqanngitsuusaartunut ikiortissarsiortarlutik misigisarput.

Oqartussaasut taakku tamarmik ataasiakkaarlutik innuttaasunik sumiginnaasarnerat misigisarparput, kisianni oqartussaasuni ataasiinnaq innuttaasumut sumiginnaagaangat oqartussaasut allat eqqarsaatigalugit tamatuma innuttaasumut qanoq ajornartorsiortitsitigisarnera immik-

Inuit innarluutillit taakkulu qanigisaasa piffissaatillugu ikiorneqannginnerat qanoq ilungersunartigisumik kingunerluuteqarsinnaanersoq pingaartumik 2025-mi takuarput. Ilaat Danmarkimut nuuttarput, allat angerlarsimaffeeruttarput aamma imminut toquttoqartarpoq. Unammilligassat ilungersunartut takusartakkatta ilaat pillugit takussutissiaq aana:

47
Innuttaasut qanoq iliorsinnaangitsutut misigisimapput

11
Innuttaasut assigiinngisitsisoqarneranik misigisaqarsimapput

4
Innuttaasut nuuttariaqalersimapput piumassuserinngisamilluunniit nuussimapput

8
Innuttaasut angerlarsimaffeerusimapput

10
Innuttaasut pissaanermik atornerluiffigineqarsimapput

kut ajornartorsiutaavoq. Peqqinnissaqarfimmit katsorsarneqarsinnaanaviarunanngillat nappaammilluunniit suussusersiffigineqarnaviarunarnatik. Katsorsarneqanngikkunik iluaallassinnaanngillat, aamma nappaat suussusersineqanngikkuni kommunimit ikiorneqarnissamik qinnuteqartoqarsinnaanngilaq. Imaassinnaavoq ilinniagaq aallunneqarsinnaanngitsoq. Ilinniarfik immikkut ikiuisinnaaneq ajormat uniinnartoqartariaqartarpoq. Tamatuma kingunerisaanik siusinaartumik soraarnerussutisiaqalertoqartarpoq allatulluunniit pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartoqalertarluni.

Oqartussat taakku immikkut tamarmik inuit innarluutillit taakkulu qanigisaasa pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu tapersersuinissamik periarfissaqartitsinissamillu qulakkeerinninnissamut annertuumik akisussaaffeqarput. Tamarmik ataasiakkaarlutik annertuumik akisussaaffeqarnermi saniatigut inuup innarluutillip pisinnaatitaaffiisa qulakkeernissaat pillugu suleqatigiinngikkaangamik inunnut innarluutilinnut allanngortinneqarsinnaanngitsumik aporfilersuilersinnaapput.

Suliatigut suleqatigiinngitsoqaraangat tamanna inunnut innarluutilinnut kipusoortitsisarpoq, tamannalu kingunipiloqarsinnaavoq. Ikiorneqanngitsoortarput. Soriarsinnaajunnaartarput aamma allat itersaliaanniit qaqinissaminnut isumalluutissaqarneq ajorput.

Assigiinngitsunik suliallit suleqatigiinnissamut akisussaaffiat suusupagineqarsinnaanngilaq aamma misissueqqissaarnermi matumani aaqqinneqartariaqartumik taasaqassagutta taanna aaqqinneqartussaavoq.

Oqartussat taakku inunnik innarluutilinnik inissaqartitsisinnaanissamut ilusilersorneqarsimanngippata inuit innarluutillit saaffiginniffissaqanngillat. Tamanna pingaartumik 2025-mi saaffiginnissutini ersersinneqarpoq. Oqartussaasut innuttaasut tamarmik pisinnaatitaaffiinik tapersersuinissaminnut ikiuisinnaanngitsumik uppernarsarneqarpoq.

Pisariaqartinneqarunnaarnerput pillugu nalunaarfiginiarluta sianerfigaatigut.

Paniusoq ADHD-lik pisariaqartitaminik ikiorneqarsimanngilaq aamma ilinniakkamini soraarummeernerminilu tapersersorneqannginnini pissutigalugu ilinniakkani ingerlateqqissinnaasimanngilaa. Siunissaqarnini takusinnaajunnaaramiuk imminut toqussimavoq.

Ukiumi ataasiinnarmi taakku saaffiginnissutigineqarsimapput, aamma taamaallaat sianernissamut ikiorneqarnissamullu nukissallit pineqarput, taamaakkaluartorli innuttaasut taakku qanigisaalu innuttaasut allat naligalugit inuusinnaanissaannut aporfilersuisunik ilungersunartunik ajornartorsiortoqarnera tassani tikkuarneqarput. Tamanna najukkami aamma nuna tamakkerlugu iluarsineqartariaqarneratut paasineqartariaqarpoq, tassami innuttaasorpassuit innarluutillit ilungersunartunik unammilligassaqarmata.

Inuit innarluutillit pitsaanerusumik atugaqalernissaannut tunngatillugu oqartussaasut attuumassuteqartut tamarmik pimoorussissasut neriuutigaarput. Kikkut tamarmik inissaqartilerutsigit pisuujunerulersinnaavugut, peqqinnerulersinnaavugut nuannaarnerulersinnaallutalu.

"Qimmiugaluaruma qoorortuumik aallaasimassagaluarpaannga".

Oqartussaasuni assigiinngitsuni unammilligassat aalajangersimasut tusarsimasavut itinerusumik paasisaqarfigiumallugit atuarit.

9
Innuttaasut nakuuserfigineqarsimapput, eqqarsartaatsimiikkut kinguaassiuutitigulluunniit atornerlunneqarsimapput

5
Innuttaasut imminnut nakorsaaserniarlutik atuisunngorsimapput

9
Innuttaasut imminut toqunnissamut aarlerinartorsiorsimapput

5
Innuttaasut aningaasatigut atornerlunneqarsimapput

Misissueqqissaarneq

Meeqqat atuarfianni aallartikkamili anaanaasoq suliartorniassagami meeqqami atuariartornissaanut pinngitsaalisariaqartarsimavaa.

Anaanaasoq attaveqarfinnik ataatsimeeqateqartarnerit aallartinnissaannut ilungersorsimavoq. Nammineerluni MISI [Perorsaanikkut eqqarsartaatsimikkullu siunnersuisarfik], klasselærerit, peqqinnissaqarfik sullissisorlu ujartorsimavai.

Siorna atuarfik iliuuseqarsinnaanngimmat atuarfimmiit anisitaasimavoq. Kommuni ikiuukkusunngimmat anaanaasoq nammineerluni napparsimalluni nalunaartariaqarsimavoq.

Meeraq suneqassanersoq sullissisoq aperisimavoq. Arnaa akisimavoq ”attaveqarfinnik ataatsimeeqateqarnermi peqataagaluarussi suut tamaasa paasissagaluarpasi”. Sullissisoq akivoq:”attaveqarfinnik ataatsimeeqateqarnermi peqataanissamut pisussaaffeqanngilagut. Ilaarusunnerluta ilaarusunnginnerlutaluunniit nammineq aalajangersinnaavarput”.

Kalaallit Nunaanni oqartussaasut sulinerat suleqatigiinnerallu misissueqqissaarnermi matumani misissussavavut. Pingaartumik kommuni, peqqinnissaqarfik, atuarfik, ilinniarfeqarfiit, kiisalu najugaqatigiiffiit aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit.

Oqartussaasut taakku pingaarnertut inuit innarluutilinnut taakkulu atugarissaarnissaannut pingaaruteqarput. Kommunimik attaveqateqarsinnaanngikkaanni atortorissaarutinik ikiutaasunik ikiorsiissutinillu pissarsisoqarsinnaanngilaq. Peqqinnissaqarfik ikiuutinngippat peqqissuseq pitsaanerulersinnaanngilaq. Ilinniagaq naammassisinnaanngikkaanni amerlasuut sulilersinnaanngillat. Najugaqarfigisami toqqissisimanngikkaanni kalerrisaarneqarnissamut sillimajuaannartoqassaaq.

Takuneqarnissamik, tusaaneqarnissamik oqartussaasuniillu ikiorneqarnissamik unammilligaqarneq 2025-mi takussaasimavoq.

Matuma ataani oqartussaasut ataasiakkaarlugit sammissavavut.

Kommuni

Kommunit inunnut innarluutilinnut aamma ikiuutissanik ikiorsiissutinillu ujartuinerannut aporfilersuingaatsiartarnerat Tiliup pilersinneqarneraniilli ukiut tamaasa tusartuartarparput. Inuit innarluutillit qanigisaalu ikiorneqarsinnaanngikkunik allamut ikiortissarsiorfigisinnaasaat amerlanngillat.

Ukiuni arfineq pingasuni anaanaasoq issiavimmik kaassuartakkamik pisuummillu meeqqami atugassaanik qinnuteqartarsimavoq, iliuuseqartoqarsimananili. Anaanaasoq nammineerluni 44.000 kr.-nik akiliissasoq kommunimi sullissisumit oqarfigineqarsimavoq. Kommunip aalajangiineranut allakkatigut uppernarsaammik apeqqutilliisimavoq itigartinneqarsimallunili.

Sullissineq pillugu annertuunik unammilligassaqarnera tusartarparput. Kommuneqarpugut innuttaasuminnut tusarnaarneq ajortunik, iliuuseqarneq ajortunik, akineq ajortunik innuttaasuminullu nikassaarpaluttumik oqaluttartunik. Kommunit suliassaminnik inatsisitigut aalajangersarneqarsimasunik imaluunniit inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi piumasaqaatinik naammassinninneq ajornerat annermik takusarparput. Amerlasuut atortorissaarutit ikiuutaasunut aammalu ikiorsiissutinut itigartarnerat tusartarparput, ass. innuttaasoq ukiuni arfineq pingasuni ernermi issiavimmik kaassuartakkamik pisaartinnissaanut utaqqivoq; issiavik kaassuartagaq inuiaqatigiinni akuunissamut periarfissiisussaq. Pisussinnaanngikkaanni innuttaasut allat naligalugit inuiaqatigiinni peqataasoqarsinnaanngilaq. Innuttaasoq alla siusinaartumik soraarnerussutisiassanut qinnuteqaatiminut piffissami sivisuumi akiniaasaarneqarnera pissutigalugu angerlarsimaffeeruppoq.

2020-mi tusaasuusisalerpoq nipillu tusaasani annikillisarniarlugit imernerulerpoq.

A1-mut unitsinneqarpoq [Eqqarsartaatsimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfik], tassani uninngatinneqarpoq skizofrenimillu nappaateqarnera paasineqarluni.

Tassani siusinaartumik soraarnerussutisiassanut qinnuteqarnissaanik ikiorneqarpoq.

Illoqarfigisaminut uterami siusinaartumik soraarnerussutisiaqalernissani pillugu kommunimit attavigineqarnissaminut utaqqivoq. Sivisoorujussuarmik utaqqivoq.

Nerisassaqartariaqarami akiligassallu akilertariaqaramigit pigisani tuniniartalerpai. Naggataatigut angerlarsimaffini tuniniartariaqalerpaa.

Ilaquttaminnut qanippallaarnertik pissutigalugu tapersersortaasinnaanngitsut tusartarparput, ilaat aatsaat ilaqutarisaminnut tapersersortaasinnaanerat tusartarparput aamma tapersersortaanissamut nassuiaateqanngitsumik itigartitaasoqartarnera tusartarparput. Tapersersortit aalajangersimasumillu ikiorneqarnissamut periarfissat amigaataapput, ilaatigut nalinginnaasumik sulisussaaleqineq pissutigalugu, kisianni innuttaasoq qaammaterpassuarni allaammi ukiorpassuarni inuunermi pisariaqartitaminik ikiorneqanngikkuni taassuma inuunera ulluinnaalu ilungersunartorujussuussapput. Meeqqanut innarluutilinnut angajoqqaat suliunnaartariaqartarnerat takussaavoq. Amerlasuut illoqarfimmut annerusumut Danmarkimulluunniit nuuttariaqalertarput. Amerlasuut immikkoortitaalertarput. Inuit naleqqussakkamik ikiorneqalaarnermikkut pisinnaagaluit inuiaqatigiinnut peqataasinnaangitsut amerlapput.

Ullut ilaanni pisussinnaaneq ajorpoq. Aatsaat pisussinnaajunnaavippat sullissisuata issiavimmik kaassuartakkamik tunerusuppaa.

Aamma journalini allagaatit tammartarnerat tusartarparput, tamatuma kingunerisaanik sullissineq aallaqqaataaniit aallartinneqakkajuttarpoq. Suliaq aallaqqaataaneeraangat kingunerlutsitsinartorujussuusinnaavoq, nikanarsaataangaatsiarsinnaavoq piffissartornangaatsiarsinnaallunilu. Innuttaasut piffissaajaannarnagit aammali sullissisut tatineqangaareertut suliassarpassuaqareersullu aamma nammineq tapersersorneqarpallaanngereeqisut piffissaajarneqartarput. Tamanna ajorluinnarpoq iliuuseqarfigineqartariaqarlunilu.

Nuummi misissorneqartussaavoq taamaammallu angalanermini tapersersorneqarnissaminik pisariaqartitsilluni. 11-nnarnik ukioqarpoq. Arnaa ikiorneqarnissaminik qinnuteqarpoq, kommunimiilli itigartinneqarluni. Ikiaroornartumik imigassamilluunniit atornerluisuunngimmat taakkunannga ikiorneqarsinnaanani akineqarpoq. Ernerminut tapersersortinngornissaminut qinnuteqaataa aamma itigartitsissutigineqarpoq.

Ernerata journalia sagsmappealu peqqinnissaqarfimmi kommunimilu systemini ukiut tamaasa ”tammartarput”, tamatuma kingunerisaanik sullinneqarnera amigartorujussuuvoq.

Kommunimi sulisut inunnik innarluutilinnik isumannaallisaanissamut tunngatillugu qulakkeerinninnissaminnut tunngaviusumik suliassaminnik ilisimanninnginnerat naggataatigut tusarparput. Anaanaasup panimi kommunimi isumaginnittoqarfimmi pigaartumut nalunaarutigineqarsimanera tusarparput, taakkulu qanoq iliornissartik nalugamikku iliuuseqarsimanngillat. Isumaginnittoqarfimmi pigaartut suliassaasa pingaarnerpaat ilagaat, aamma innuttaasoq kisiat pinnagu aammali inuiaqatigiit sumiginnarpaat. Tamatumani kiisalu unammilligassani allani nassuiakkatsinnit, kommunit ilaasa innuttaasunut kiffartuussaminnut isumaginnilluannginnerat erserpoq.

Arfineq pingasunilli ukioqarluni imminut toqunnissamik eqqarsaateqalersimavoq. Ataasiarluni biilit saavannut imminut igeriunnikkut imminut toqunniarluni qimaasimavoq. Arnaa kommunimi isumaginnittoqarfiup pigaartuanut sianersimavoq qanoq iliornissartik naluleramikku. Taava politiinut peqqinnissaqarfimmullu sianerpoq.

Eqqarsartaatsimikkut nappaatinut nakorsap misissorusunngilaa. Oqarpoq:”naalungiarsuulluni kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimagami taama pissusilersorpoq”.

Peqqinnissaqarfik

Kiinnami affaa malugisaqarsinnaanngimmat peqqinnissaqarfimmukarpoq, kisianni oqarput ”ajoquteqannginnavit angerlaannarit”. Qasoqigami nikallungaqalunilu takorruuisalerpoq, oqarfigineqaqqipporli: ”ajoquteqanngilatit”.

Peqqinnissaqarfik siornatigut Tiliumit annerusumik maluginiarnikuusimanngilarput, kisianni innuttaasut 2025-mi peqqinnissaqarfimmut attaveqarnerminni tassannga qanoq sumiginnarneqarsimatiginerat tupigusuutigaarput.

Peqqinnissaqarfimmit pitsaanngitsumik ataqqinanngitsumillu pinnittoqartarnera nalinginnaavallaarujussuarpoq. Nikassarneqartarnerat, ataqqineqarneq ajornerat ilitsersornerlunneqartarnerallu tusartarparput. Innuttaasorpassuit peqqinnissaqarfimmik attaveqateqarnerminni toqqissisimaneq ajornertik pissutigalugu peqqinnissaqarfimmut tatiginnikkunnaartarput. Pisariaqartikkaluarluguluunniit nakorsiassaartoqartarrpoq taamaalillutik innuttaasut peqqissusaat ajornerulertarput.

Peqqinnissaqarfimmi journalini atuaqqullugu nakorsaq qinnuigisimavaa, akineqarlunili ”journalit takivallaarpoq. Tamaat atuassagukku soraareeraluarlunga atuartussaassavakka”.

”Nakorsaq oqaloqatiginiarlugu napparsimmaviliaqataagama iperassagiga oqarfigivaannga. Kisianni tusilartuugami uanga siutigalungalu qanerimmanga nalligivara.”

2025-mi innuttaasut assigiinngitsut inuttut innarluuteqarnerminnik paasinnissimanngitsut, inuttut innarluutertik pillugu paasisaqarsimanngitsut tassungalu atatillugu inuttut innarluutilittut pisinnaatitaaffimminnik paasisaqarsimanngitsut tusarpavut. Innuttaasut sutigut peqqinnissakkut unammilligassaqarnerat nappaataasalu/innarluutaasalu nassuiarneqarnerat kiisalu sutigut pisinnaatitaaffeqarnerat pillugu peqqinnissaqarfik pitsaanerusumik paasissutissiisaraluaruni attaveqartaraluarlunilu taakku ikiortissarsiornissaminnut periarfissarissaqarnerussagaluarput, namminneq atukkatik tunngavigalugit inuussagaluarput aamma ikiorsiissutit pissarsiarisinnaasatik angusinnaassagaluarpaat. Pissutsit taamaatsillugit innuttaasut namminneq inuunerat pillugu ilisimasassaannik pingaarutilinnik tuninngilavut.

Pisinnaatitaaffini pillugit paasisaqarusulluni saaffiginnippoq. Inuttut innarluutilittut nalunaarsorneqarsinnaanini oqaloqateqarnermini aatsaat paasivaa. Peqqinnissaqarfiup kommunilluunniit tamatuminnga oqaluttuussimanngilaat.

Amerlasuut misissorneqarsinnaannginnertik pissutigalugu attavigisimavaatigut. Taakku ukiorpassuarni utaqqisussaanertik itigartinneqarsimanertilluunniit oqaluttuaraat. Nappaat suussusersineqanngikkuni kommunimit ikiortittoqarsinnaanngilaq. Ikiorsiissutit, naleqqussaanerit, aningaasatigut tapit, nakorsaatit tapersiissutissallu pissarsiarineqarsinnaanngillat. Nappaat suussusersineqanngikkuni amerlasuut inuiaqatigiinni inuunissamut, ass. ilinniarnissamut annerusumik ajornakusoortitsisussaapput. Ilaat misissuisinnaasunut namminersortunik nassaartarput, kisianni akisuvoq inunnillu innarluutilinnit amerlanerusunit, tassa kisitsisitigut inuiaqatigiinni allanit aningaasaatikinnerusunit, pissarsiarineqarsinnaanani. Taamaattorli amerlasuut nappaataat suussusersineqarsimagaluarlutik suli assinganik unammilligassaqarput, taamaammat ataatsimut isigalugu iliuuseqarnissarput pingaaruteqarpoq, taamaalillutik inuit innarluutillit taakkulu qanigisaat inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut naapertorlugu ataqqinartumik inuusinnaaniassammata.

"Napparsimmaviup maannamut misissorneqarnissamut innersuussut pingasoriarluni itigartereerpaa, aamma nappaatima eqqortumik suussusersineqarnissaa angujumallugu qanoq iliussanerlunga naluara. Namminersortumukassaanga 30 tusind kronillu atorlugit (taamatut aningaasaateqangilanga) imaluunniit nappaat nammineerlunga suussusersissavara suullu tamarmik ajunngitsutut pissusilersorlunga? Unnuaq sininngivippunga, aamma ippassaq taamaallaat akunnerit 3-4-t sinippunga. Ima ajortigivunga allaat niaqulaalilertutut misigalunga".

Soorluttaaq kommunini journalit annaaneqartarnerat allaaserigipput, aamma peqqinnissaqarfimmi journalit annaaneqartarnerat imaluunniit pilattaanerit napparsimasut journaliannut allanneqarneq ajornerat tusartarparput, tassunga ilanngullugu innuttaasoq 2004-mi piumassuserinngisaminik spiralilerneqarpoq. Kommuni peqqinnissaqarfilluunniit journalinik isumaginnissinnaanngippata journalinullu pisussaaffimminnik eqqortitsisinnaanngippata Naalakkersuisut annerusumik iliuuseqartariaqarnerat tamatumani erserpoq.

"2004-mi pinngitsaalisamik spiralilerneqarpunga. Spiralilerneqarusunnerlunga aperineqanngilanga. Journalinniluunniit allassimanngilaq. Taamani 16-iinnarnik ukioqarpunga, oqaaseqarsinnaaneralu killeqarpoq. Annernarnera ikillu eqqaamavakka."

Peqqissuseq inuillu innarluutillillu inuulluataarnerisa ataatsimut isigalugu ajornerulernerat takuarput, tamannalu innuttaasup inuttut innarluutaanik ajorseriartitsisinnaavoq, ineriartornermigut kinguarsimalersinnaapput imaluunniit inooqatigisariaqakkaminnik arlalinnik inuttut innarluuteqalersinnaapput. Piffissaatillugu ikiorneqarneq ajormata innuttaasut ingerlanerliornerulerput.

Inuiaqatigiit peqqinnerunissaat ingerlalluarnerunissaallu tamatta kissaatigaarput.

Ullut ilaanni anartarfiup iikkallu akornanni uppippoq. Aalariarsinnaanngilaq, qiiavoq ikiortissaqanngilarlu. Ullut pingasut qaangiummata ikerujussuaqartoq Parkinsonialu ajorseriarujussuarsimasoq nassaarineqarpoq. Timimi affaani nukeeruppoq.

Napparsimmavimmut unitsinneqarpoq ullualunnguillu kingorna oqarfigineqarput: "utoqqarnik paarsisuunnginnatta angerlartariaqarputit."

Atuarfeqarfik ilinniarfeqarfillu

2025-mi innuttaasorpassuit inuttut innarluuteqarnertik pissutigalugu atuarfimmi ilinniarnermiluunniit akornusersorneqarsimasut unissimasulluunniit, imaluunniit assigiinngisitsinermik nikasqinngasaarneqarnermilluunniit misigisaqarsimasut tusarpavut. Ataatsimut isigalugu ilinniarfeqarfiit aaqqissuunneqarneri inunnut innarluutilinnut systemimiittussanut naleqqussaasimannginnerat tusartarparput. Tamanna inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortoqartikeli 24-imut, kikkut tamarmik ilinniarsinnaatitaanerat pillugu allassimasulimmunnut toqqaannartumik unioqqutitsineruvoq.

Inuit innarluutillit ilinniarnertuunngorniarfimmi imaluunniit ilisimatusarfimuniversitetimmi eqqortumik ikiorneqarneq ajornerat pingaartumik tusartarparput. Tamatuma kingunerisaanik innuttaasut ilinniarnerat unitsinneqarsimavoq imaluunniit ilinniarnerup ilaa naammassisinnaaneq ajorpaat. Innuttaasut taakku siunissaat annertuumik allanngortarpoq, kanngusunneq inooqatigisariaqarpaat kiisalu aningaasatigut kingunerluutit misigisariaqartarpaat. Annikitsunnguit inuup innarluutillip ilinniakkaminik naammassinninnissaanut, ass. soraarummeernissamut atuarnissamulluunniit piffissaqarnerunissaq allannermiluunniit sakkussat amigaatigikkajuttaraat tusartarparput.

“Ilinniakkanniit anisitaaqqammerpunga. Ilinniarnermusiaaruppunga angerlarsimaffeerullungalu. Ukiut ingerlaneranni eqqarsartaatsikkut innarluutikka pissutigalugit systemimut naleqqussarnissara ajornakusoortittorujussuuara. Aningaasaqarnera, ilinniarnera allanik peqateqartarnera (peqatissaaleqinerlu), imminut naleqartinneq il.il. sunnerneqarput”.

Ilisimatusarfimmi ilinniarpoq.
Suliffimmik misiliinermini siullermi
suliffimmik misiliinermi
ilitsersuisuata nilliaffigisimavaa.
Tamanna annilaanganermik
kinguneqarpoq.
Unittariaqalerpoq.

Tamatuma saniatigut meeqqat atuarfianni meeqqat innarluutillit ajornartorsiuterpassui tusartarpavut. Ass. meeraq atuaqatiminit aammali atuarfimmi pisortamit nikassarneqarsimanera tusarparput.

INUIT INNARLUUTILLIT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUMMI IMM. 24: KIKKUT TAMARMIK ILINNIARSINNAATITAAPPUT

Inuit innarluutillit allat naligalugit ilinniarsinnaatitaapput. Inuit innarluutillit allat naligalugit inuuneq tamaat ilinniartiitsinermi peqataanissaannik Kalaallit Nunaat qulakkeerinnittussaavoq.

Taamaammat ilinniarfiit tamarmik inunnit innarluutilinnit atoruminarsarnissaat Kalaallit Nunaannit isumagineqassaaq. Tassa imaappoq inuttut innarluutillit inuit allat naligalugit ilinniartitaanissamut periarfissaqassapput.

Paasisassarsiorluni angalanermut ilaassanngitsoq atuarfimmi pisortaq oqarsimavoq.

Atuaqatiminit paasivaa: ”paasisassarsiorluni angalanermut peqataassanngilatit, ataataga oqarami. Taanna naalagaavoq”.

Aliasulerpoq qallunaallu uumigilerpai, tassami atuaqataata angutaa qallunaajummat.

Inuttut innarluuteqarnini pissutigalugu nikassarneqartarsimavoq. Imminut toqunnissaminut assut eqqarsaateqartarsimavoq.

Meeqqami eqqortumik atuartinneqanngitsoq, ass. klassimi ataatsimi assigiinngitsorujussuarnik pisariaqartitsisunik immikkut ittumik atuartitsisoqarnera pissutigalugu amerlasuut saaffiginnissimapput, tassani meeqqat pisariaqartitaat naapinneqanngillat, aamma meeqqat klassimi pisariaqartitaat tunniunneqanngillat. Immikkut ittumik atuartitsinissamut tunngatillugu ilinniartitsisut immikkut ilinniartinneqarsimasut assut amigaataapput, tamatumalu kingunerisaanik ilinniartitsisut meeqqanut ileqqorissaarsinnaanngillat aamma sunniuteqarluartumik torersumillu atuartitsisinnaanngillat, immaqa nukissaaruttarput, taamaalillutalu ingerlalluarfiunngitsumik kaaviiaalertarpugut.

Ernera klassimut immikkut ittumik atuartitsiffiusumut nuuttariaqartoq arnaa klasselærerimut oqarsimavoq, taamanikkulli nappaataa suussusersineqarsimanngimmat nuutsikkusunngilaat. Allaammi nappaataa suussusersineqareeraluartoq suli nuutsikkusunngilaat.

Qaammatit tamaasa atuarfimmiit iliuusissatut pilersaarusiortoqartarnissaa pillugu siorna atuarfiup taassuma angajoqqaavi isumaqatigiissuteqarfigisimavai, ullorli manna tikillugu ataasiaannarlutik taamaaliorsimapput.

Meeqqat, inuusuttut inersimasullu innarluutillit toqqissillutik isumannaatsumillu ilinniarsinnaajumallutik pisariaqartitaminnik tapersersorneqarsinnaanngitsut ernumanartuuvoq.

Atukkat pitsanngortissinnaanngikkutsigit tamanna suliassaqarfiit annertuumik annaasaqarfissatta ilagaat. Amerlanerusut pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqalissapput, suliassamut immikkut ilinniarsimasut piukkunnartut ikinnerulissapput, aningaasatigut annikinnerusumik siuariaateqartoqassaaq innuttaasullu malunnartumik inuiaqatigiinni peqataasinnaanatillu tunniussaqarsinnaassanngillat – tamatumanilu qanigisaat suli ilanngunnagit.

Kalaallit Nunaanni suliassaqarfinni tamani ilinniarsimasut pisariaqartippavut aamma tamatuma iliuuseqarfigineqarnissaa Tiliumit sakkortuumik innersuussutigaarput. Taamaallaat inuit ataasiakkaat annikitsutigut ikiorneqalaaginnarlutik ilinniakkamik naammassinnissinnaasut pinnagit, kisianni inuiaqatigiitttut pitsaanerulerusunnerput namminersorsinnaanerunissarpullu, tassani innuttaasut amerlanerusut ilinniarnissaat namminersorsinnaanissaallu kissaatigigatsigu.

Najugaqatigiiffiit aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit

”Taqqamik milikartoornerma kingorna sianiutitigut anniarnera qanoq allanngortigalunilu ajornerulertiginersoq sulisut tamarmik nalunngilaat. Nipaallisaatitungaatsiaraluarlungalu morfinitungaatsiaraluarlunga suli annernaqaaq. Ullut tamaasa ataasiinnaq inissisimaffigalugu issiasarpunga, tassani talerpiup tungaanut uppittarpunga equngasumillu issiasarlunga, qitima saamiatungaa annernarpoq.”

Najugaqatigiiffinni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni najugaqartut ileqqorissaarfigineqarlutik pineqartarnissaannut, naleqquttunik tapersersorneqarnissaannut toqqissisimanissaannullu tunngatillugu unammilligassaqarnerat Tiliumi siornatigut sammisariaqarsimavavut. Tamanna pillugu Tilioq arlaleriarluni oqaaseqartarsimagaluartoq paaqqinnittarfiit ilaanni nallinnartunik inuppalaanngitsumillu pisoqartarnera pillugu suli saaffiginnissuterpassuarnik tigusaqartarpugut. Unnerluutiginninnerit ilungersunartorujussuit tigusarpavut, neriuppugullu oqartussaasunit eqqortunit nalunaarutinik apuussiffigiuartakkatsinnit ilungersunartumik isumagineqassasut.

Paaqqinnittarfinni taakkunani ajortumik pinnittoqartarnera, assigiinngisitsisoqarnera, kinguaassiuutitigut kannguttaattuliortoqartarnera pissaanermillu atornerluisoqarnera tusakulasorujussuuavut. Paaqqinnittarfimmi najugaqartut sulisunit erloqisinneqartarnerat, milorneqartarnerat illaruaatigineqartarnerallu pillugu innuttaasoq nassuiaavoq, najugaqartut ataqqinassusilimmik pineqartariaqarnermisut pineqanngillat. Sulisut inunnik innarluutilinnik sullissinissaminnut tulluanngillat, immaqalu taakku inulerinngilluinnartussaagaluarput.

Sulisut pinngussat najugaqartut ersigisaat tigoriarlugit najugaqartunut miloriuttarpaat, ersillutik nilliasarput. Sulisut illaatigiinnartarpaat.

Najugaqartut tapersersorneqarnissaminnut periarfissaqannginnerat periarfissalunneralluunniit aamma tusartarparput. Ass. innuttaasup madrassia qituttoq putulillu nalanermini ikinissutigisimavaa sianiutitigullu anniarluni, najugaqartup skuui ima sukanneqartigisimapput allaat saarngi ajoquserneqarlutik, aamma najugaqartoq inuttut innarluutilik ulloq naallugu ataasiinnarmik inissisimaffeqartinneqarsimavoq. Ataqqinnittoqartariaqaraluarpoq, pingaartumilli paaqqinnittarfiit inunnut najugaqartuutiminnut tulluartuunngillat. Madrasse nutaaq tupinnaannartumik iluaqutaasussaagaluarpoq tamannalu inuppalaarnermik pinninnerusimassagaluarpoq.

Aamma ajoraluartumik tusartarparput najugaqatigiiffinni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut najugaqartunik kinguaassiuutitigut kannguttaattuliortartut. Tamanna inerteqqutaavoq taamalu pisoqartarnera ernumanarluinnartuuvoq, aammali sulisut aqutsisullu tamanna ilisimagaluarlugu iliuuseqanngitsut tusartarparput.

Qerattaqquteqarlunilu skooqartussaagaluarpoq, sulisulli sukappallaarsimavaat. Anniartorujussuuvoq. Ambulancenit aaneqarnissaa arnaata ilungersuutigisimagaluarpaa. Tassani paasivaat qerattaqqut skuullu sukangangaarmata isigaani saarngit marluk ajoqusersimasut.

KALAALLIT NUNAANNI PINERLUTTULERINERMI INATSIT PILLUGU NALUNAARUT NR. 1016, 15. JUULI 2025-MEERSOQ

§ 77. Pinngitsaaliilluni atoqateqartutut pineqaatissinneqassaaq, atoqateqarsimasoq imal. allatut akuerineqarani peqateqarsimasoq. Inummik pinerluttuliortumik allaasorinninneq tunngavigalugu pinngitsuusaarluni atoqatiginnittumut allatulluunniit kinguaassiuutitigut atornerluisumut tamanna aamma atuuppoq.

§ 78. Kinguaassiutitigut atornerluinermut eqqartuunneqassaaq kinaluunniit inuup niaqulaarnera imaluunniit eqqarsartaatsimigut innarluuteqarnera atornerlullugu pineqartumut kujannittoq allatulluunniit kinguaassiuutitigut atoqatiginnittoq.

Imm. 2. Taamatuttaaq pineqassaaq kinaluunniit inuup suliaqarnikkut, aningaasaqarnikkut imaluunniit passunneqarnermik aaqqutarineqarnermilluunniit pinngitsuuisinnaanngissusianik kujannittoq allatulluunniit ittumik kinguaassiuutitigut atoqatiginnittoq. Atoqateqarniarluni allatulluunniit kinguaassiuutitigut atornerluiniarluni, upperisarsiortut aqutsisuata, taassumalu ilagiivini ilaasortaasup akornanni inuup pisariaqartitsineranik imaluunniit pinngitsuuisinnaanani atassuteqarneranik, upperisarsiortut aqutsisuata ilaasortamik ingasattumik atornerluineranut tamanna aamma atuuppoq.

Taanna najugaqarfigivaat – angerlarsimaffigivaat, taamaakkaluartorli toqqissisimaffigisinnaanngilaat. Inuit innarluutillit tunngaviulluinnartumik pisariaqartitaasa tunniunneqarsinnaanissaat qulakkiissagutsigu najugaqarfigisaminni toqqissisimallutillu eqqissisimanissaat qulakkeertariaqarparput. Illaruaatigineqanngitsinnissaat, atornerlunneqanngitsinnissaat isiginngitsuusaarneqanngitsinnissaallu tamatumani ilaapput. Paaqqinnittarfinni taakkunani ilinniartut amerlanerunissaat pitsaanerusumillu ilinniartoqarnissaa aamma piginnaanngorsaasoqarnissaa pisariaqartipparput, sulisut pitsaanerusunik atugaqartariaqarput, najugaqartut tapersersorneqarnissaminnut ikiuutissanillu pissarsinissaminnut periarfissarissaarnerusariaqarput, aamma kommunit Naalakkersuisullu paaqqinnittarfinnut piumasaqaatiminnik nakkutilliinissaminnut malinnittoqarneranillu nakkutilliinissaminnut pitsaanerusariaqarput. Nakkutilliisoqanngippat paaqqinnittarfiit inatsisitigut pisussaaffigisaminnik naammassinninnerannut tunngatillugu akisussaatinneqarsinnaanngillat. Qulaaniillu nakkutilliisoqanngippat najugaqartut atugarissaarnissaat oqartussaasunit pingaarnersiorneqanngitsoq misigisinnaapput.

Kinguaassiuutitigut allutulluunniit kannguttaattuliorfigineqarsimaguit allaluunniit kinguaassiuutitigut kannguttaattuliorfigineqarsimasoq nalunngikkukku uunga sianersinnaavutit:

POLITIIT:
70 14 48 siunnersorneqarumalluni.

TUSAANNGA:
80 11 80 imaluunniit 18 99-imut SMS -erluni sulisumit tapersersorneqarumalluni.

Timikkut eqqarsartaatsikkullu innarluuteqarnermut attuumassuteqartumik pissusissamisuunngitsumik pissusilersortarpoq, soorlu meerarpalussinnaasarpoq inuillu oqalunnerannik ilaarsisinnaasarluni.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi najugaqartup ineeraani usuup puuinik nassaartoqarsimasoq suliffimmik misiliisup paasivaa. Tamanna pillugu aperineqarami sulisoq angut atoqatigisimallugu akivoq. Taanna tapersersortaata erneraa.

Atornerluisoq soraarsinnagu politiinullu tunniunnagu immikkoortortaqarfimmi aqutsisup immikkoortortaqarfimmut allamut nuutsippaa.

Kingusinnerusukkut najugaqartup aaqalersimannginnera suliffimmik misiliisup paasivaa, suliffimmillu misiliisoq sulinngiffeqalerami najugaqartoq aaqalersimanngikkuni sulisunut oqassasoq oqarfigisimavaa.

Suliartoqqikkami najugaqartup naavi allisimasut takusinnaavaa. Taassuma najugaqartoq aaqalersimanersoq aperigamiuk najugaqartoq akisimavoq: ”Naamik, aalasarpoq.”

Napparsimavissuarmukaanneqarpoq naartuneralu uppernarsineqarluni, tamatuma kingorna naartuersippoq. Qisuariapiloortalerpoq, nilliasalerpoq nererusukkunnaarlunilu.

Naartuersereerami sulisup angutip allap kinguaassiuutitigut kannguttaattuliorfigisalerpaa.

Piffissami tamatuma missaani suliaq Ivaaqqamut tunngasoq saqqummerpoq. Suliffimmik misiliisoq kommunalbestyrelsemut Naalakkersuisunullu allanniarluni aalajangerpoq.

Immikkoortortaqarfimmi aqutsisup suliffimmik misiliisoq mianersoqqussummik tunisimavaa oqarfigalugulu suliamut tunngasoq unitsinngikkuniuk soraarsitaassasoq. Kamaammingaarami atuaqqaarnagu atsiorpaa.

Kingusinnerusukkut politiinit killisiorneqarpoq angullu sulisoq alla soraarniarluni aalajangerpoq.

Qanoq iliorsinnaavugut?

Misissueqqissaarnermi matumani innuttaasut oqartussaasunik assigiinngitsunik unammilligassaqarsimanerat uparuarpavut. Taakku tamarmik sulillu allat taamatut pisoqaqqinnginnissaanik qulakkeerinnissinnaanerat takusinnaavarput.

Pingaartumik oqartussaasut sisamat uparuarusuppavut, aammali Naalakkersuisut Inatsisartullu innuttaasut pisariaqartitaannut naapertuuttumik inatsiseqarnissaanik qulakkeerinninnissamut kiisalu nuna tamakkerlugu inatsisip atuutilersinneqarnissaanik qulakkeerinninnissamut annertuumik akisussaaffeqarput. Paaqqinnittarfiit assigiinngitsut isornartorsiorsimagaluarlutigit taakku tamarmik suliassat aaqqiiffiginissaannut ikiortissaaleqinerat oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq, tassani Naalakkersuisut Inatsisartullu pingaartumik inatsisip aamma inuit pisinnaatitaaffiisa nuna tamakkerlugu atuutilersinneqarnerisa qulakkeernissaannut annertuumik akisussaaffeqarput.

Neriuppugut innersuussutit assigiinngitsut ataani allassimasavut tusaatissatut tiguneqarumaartut:

NAALAKKERSUISUT:

1. Oqartussaast akornanni pitsaanerusumik suleqatigiinnissamut aaqqissuussineq. Suliassaqarfimminnuinnaq akisussaaffimminnuinnarlu tunngatillugu sulisarnerat takussaangaatsiarpoq, kisianni oqartussaasuni assigiinngitsuni pitsaanerusumik eqaannerusumillu suleqatigittoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.
2. Najugaqatigiiffinni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni kiisalu ulluunerani paaqqinnittarfinni, ilaqutarsiani il.il. nakkutilliinissamut kommunit inatsisitigut pisussaatitaaffeqarnertik malillugu nakkutilliisoqanngikkaangat kingunerluuteqartoqartassaaq.
3. GetOrganized, digitalikkut suliamut allagaatinillu suliaqarnermut sakkoq kommunit ilaasa atoriigaat kommunini tamani immikkoortortaqarfinnilu tamani atorneqalissaaq. Tamatuma saniatigut suliat qanoq ililluni programmimiit allamiit GetOrganizedimut nuunneqarsinnaanerannut aamma qanoq isumannaatsumik, eqaatsumik aamma paasissutissanik illersuinermut malittarisassat atuuttut naapertorlugit atorneqarsinnaaneranut pikkorissartoqassaaq taakkuninngalu atuisut ilinniarnissaannut periarfissiisoqassalluni.
4. Najugaqatigiiffinni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni kommuninilu sulinermi atugassarititaasut Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmit misissorneqartariaqarput, tassunga ilanngullugit sullissisunut sulinermi atugassarititaasut.

KOMMUNIT:

1. Journalimi pisussaaffiit kommunimi nutarterneqartarnissaannik qulakkeerinninneq.
2. Sulisut tamarmik imaajarneqarnissamut suliatigullu siunersiueqateqarnissamut periarfissaqarnissaannik qulakkeerinninneq.
3. Immikkoortortaqarfimmi pisortat, aqutsisut kommunalbestyrelselu inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsit aamma inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut pillugit ilinniartinneqarnissaannik qulakkeerinninneq.
4. Inunnut innarluutilinnut tunngatillugu paaqqinnittarfinni, atuarfinni, ilinniarfeqarfinni, peqqinnissaqarfimmi, MISI-mi, suliffeqarfinni kommuninilu immikkoortortaqarfinni allani suleqatigiittoqarnissaanik qulakkeerinninneq.
5. Inuit innarluutillit taakkulu qanigisaasa pisinnaatitaaffitik pillugit paasissutissinneqartarnissaannik qulakkeerinninneq.
6. Sullissisut inunnik innarluutilinnik sullissileraangata inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut, ileqqorissaarneq inatsillu pillugit ilinniartinneqarnissaannik qulakkeerinninneq.

PEQQINNISSAQARFIK:

1. Peqqinnissaqarfik Pissassarfillu innarluutit assigiinngitsut pillugit nuna tamakkerlugu oqaatsit sumiorpaluutillu atorneqartut atorlugit kiisalu ussersorneq atorlugu allatanik aalasulianillu paasissutissiisariaqarput, taakku napparsimmavinni onlinekkullu pissarsiarineqarsinnaassapput.
2. Kikkut tamarmik innuttaasunik attaveqartartut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartinnissaannut inuillu innarluutillit pitsaasumik attaveqatiginissaannut tunngatillugu peqqinnissaqarfik qulakkeerinnittariaqarpoq.
3. Tassanngaannartumik t inuttut innarluuteqalersimasut inuttut innarluutilittut inissisimaffitsik kiisalu pisinnaatitaaffitik periarfissatillu pillugit paasissutissinneqarnissaannut tunngatillugu peqqinnissaqarfik qulakkeerinnittariaqarpoq.

ATUARFEQARFIK ILINNIARFEQARFILLU:

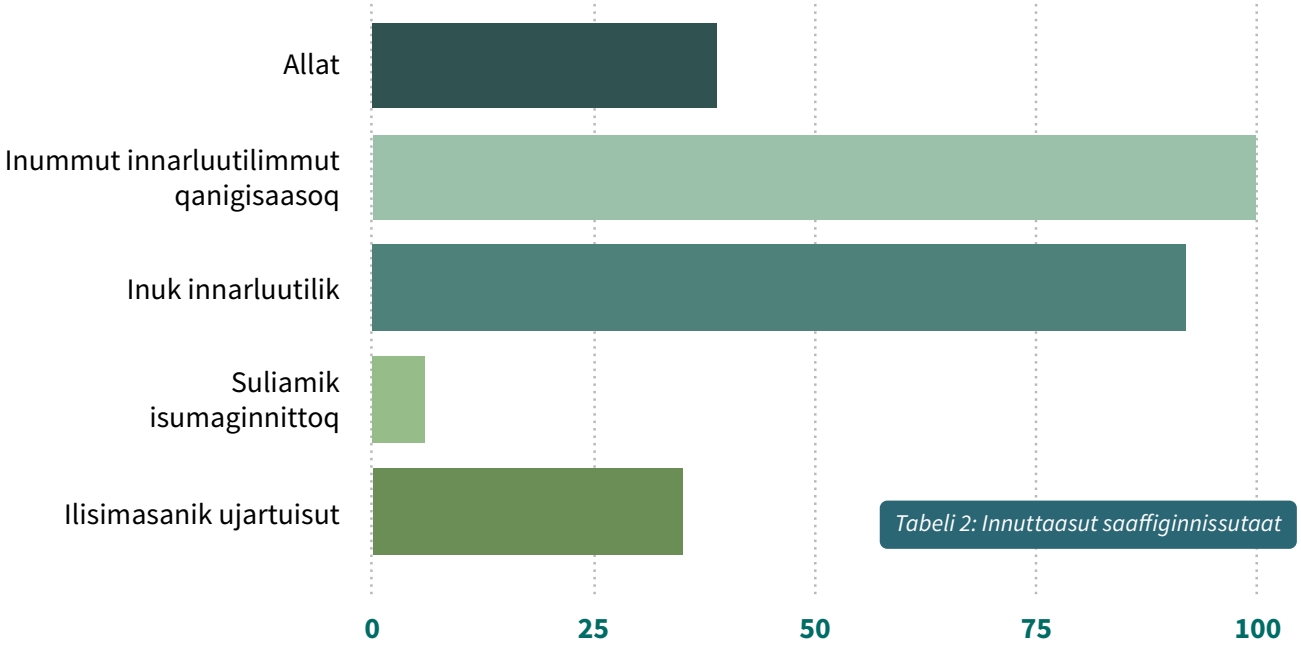
1. Kalaallit Nunaanni ilinniarfeqarfinni aqutsisut tamarmik inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsit aamma inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut pillugit ilinniartinneqartariaqarput.
2. Ilinniarfeqarfiit inunnik innarluutilinnik immikkut tapersersuinissamut periarfissiissapput, ass. soraarummeernissamut annerusumik annikinnerusumilluunniit piffissaliillutik, ikiuutissat atorneqarsinnaatillugit tapersersuisoqartillugillu.
3. Ilinniarfiit ingerlariaqqiffiusut tamarmik soorlu ass. Ilisimatusarfik, SPS aamma Nuiernermik Ilinniarfik (Greenland Business School) ilinniarnerup kingorna inunnik innarluutilinnik sullissinissamut periarfissalinnik ilinniartuuteqartut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartinneqartariaqarput.
4. Ilinniartitsisut meeqqanik innarluutilinnik sullissisut immikkut atuartitsineq pillugu ilinniartinneqarnissaat meeqqat atuarfiannit isumagineqassaaq.

NAJUGAQATIGIIFFIIT AAMMA ULLOQ UNNUARLU PAAQQINNITTARFIIT:

1. Najugaqatigiiffinni aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni najugaqartut ajoquserneqarnissaannut, ajutoornissaannut sutigulluunniit atornerlunneqarnissaannut illersorneqarnissaannut tunngatillugu isumannaallisaasoqarnissaanik qulakkeerinnittoqassaaq.
2. Sulisut tamarmik isumannaallisaanermi pilersaarutinik tamanik pissarsiarinnissinnaanissaannik taakkuninngalu ilisimaarinninnissaannik qulakkeerinninneq.
3. Sulisut tamarmik pinerlussimannginnermut meeqqanillu pinerliisimannginnermut uppernarsaammik tunniussinissaat isumagineqassaaq.
4. Sulisut tamarmik pingaartumik aqutsisut isumaginninnermut suliassaqarfimmut tunngatillugu pissaanermik atuineq pillugu Inatsisartut inatsisaannik ilinniartinneqassapput.
5. Sulisut tamarmik imaajarneqarnissamut suliatigullu siunnersiueqateqarnissamut periarfissaqarnissaannik qulakkeerinninneq.

Innuttaasut uagutsinnut saaffiginnittartut

2025-mi inuit innarluutillit taakku qanigisaat uagutsinnut attaveqarsimasut amerlaqatigingajappaat. Immikkoortunut agguaraanni saaffiginnissutit tamarmik eqqarsaatigalugit pingajorarterutigingajappaat. Pingajorarterutaat sinneri uagutsinnut attaveqarsimasut tassaapput innuttaasut allat, tassunga ilanngullugit sullissisut, suliassamut immikkut ilinniarsimasut, politikerit, inuit qanittuani najugallit ernumassuteqartut ilinniartullu.

Tabeli 2: Innuttaasut saaffiginnissutaat

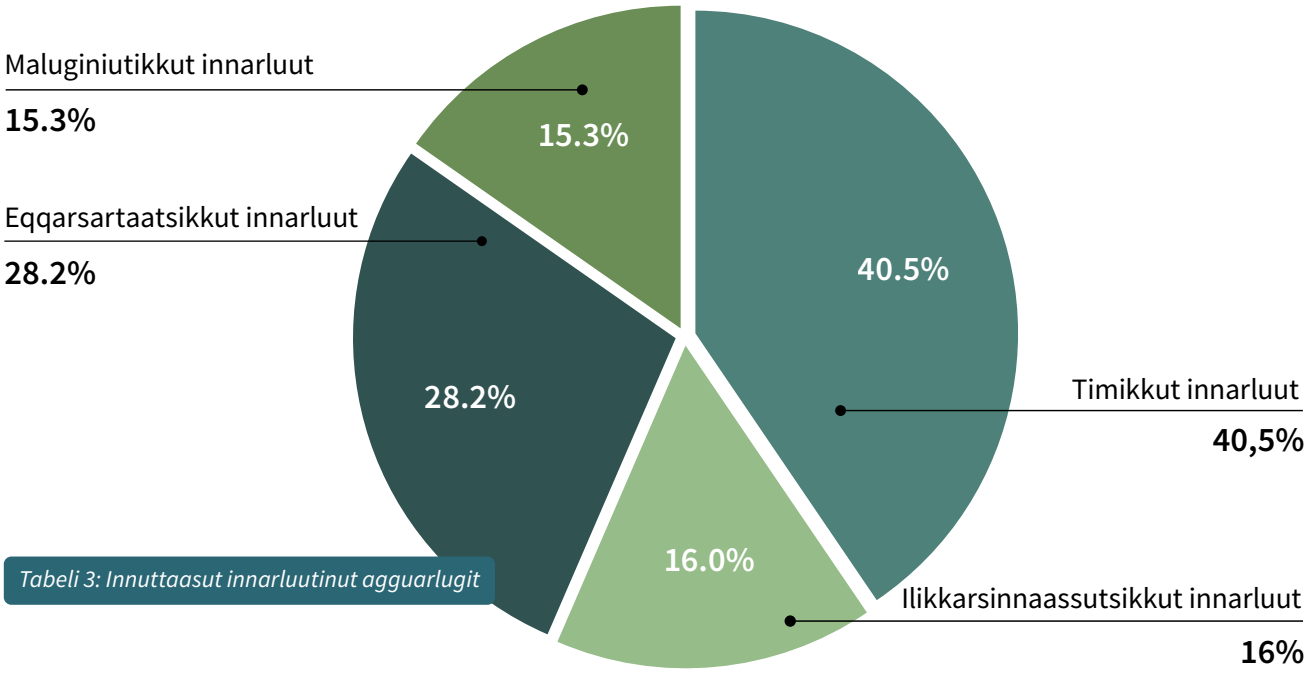

INNARLUUTIT ASSIGIINNGITSUT

- **Timikkut innarluut:** Timikkut pisinnaasakinneruneq, assersuutigalugu qamutini kaassuartakkaniikkaanni.
- **Ilikkarsinnaassutsikkut innarluut:** Ilikkaruminaatsitsineq, paasiuminaatsitsineq aamma eqqaamajuminaatsitsineq, assersuutigalugu ineriartornikkut kinguarsimaneq imaluunniit puiortunngorneq.
- **Eqqarsartaatsikkut innarluut:** Ataavartumik eqqarsartaatsikkut imaluunniit ilikkarsinnaassutsikkut unammillernartitaqaraanni, assersuutigalugu skizofrenii, ADHD imaluunniit autisme.
- **Maluginiutikkut innarluut:** Maluginiutip immaqaluunniit maluginiutit ataavartumik ajoquserneqarnerat, malugisaqarsinnaanermut sunniuteqartoq. Assersuutigalugu tappiillisimaneq imaluunniit tusilarneq.

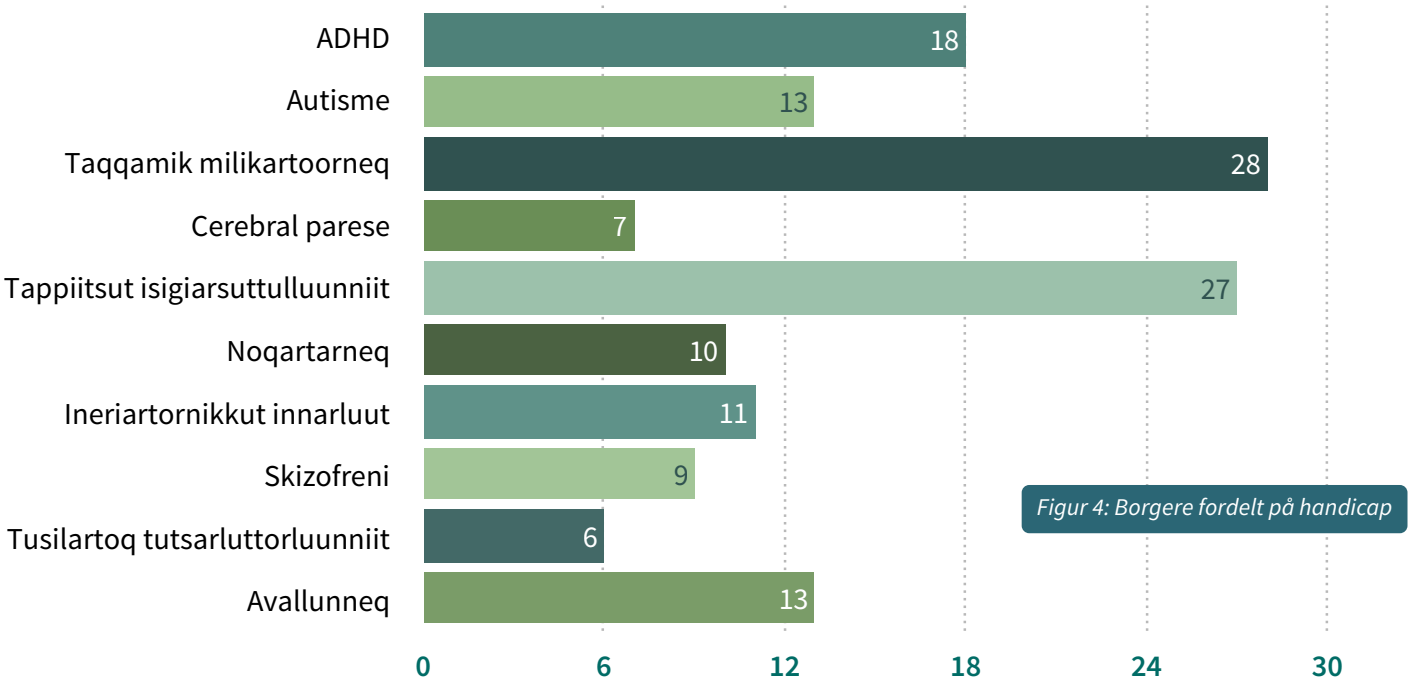
Innuttaasut amerlanerit saaffiginnittartut timikkut innarluuteqarput imaluunniit innuttaasoq timikkut innarluutilik pillugu saaffiginnittarput taakkulu 40,5 %-iupput, amerlanerpaallutik. 28,2 % eqqarsartaatsimikkut innarluuteqarput. Tamatuma kingorna 16 %-it ilikkarsinnaassutsikkut innarluuteqarput aamma 15,3 %-it maluginiutikkut innarluuteqarput.

Innarluutit assigiinngitsunut sisamanut immikkoortippavut: inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi innarluutinik immikkoortitsineq naapertorlugu timikkut, eqqarsartaatsikkut, ilikkarsinnaassutsikkut maluginiutikkullu innarluutit immikkortippavut. Taaguut innarluut siammasissorujussuuvoq aamma inuit assigiinngitsut assigiinngitsunik pisinnaasallit pineqarput.

Tabeli 3: Innuttaasut innarluutinut agguarlugit

Innuttaasut sunik inuttut innarluuteqarnerannik immikkoortiterinerup saniatigut innuttaasut sumik innarluuteqarnersut nalunngikkaangatsigu tamanna nalunaarsortarparput, taakkulu tabelimi ataaniittumi takuneqarsinnaapput.

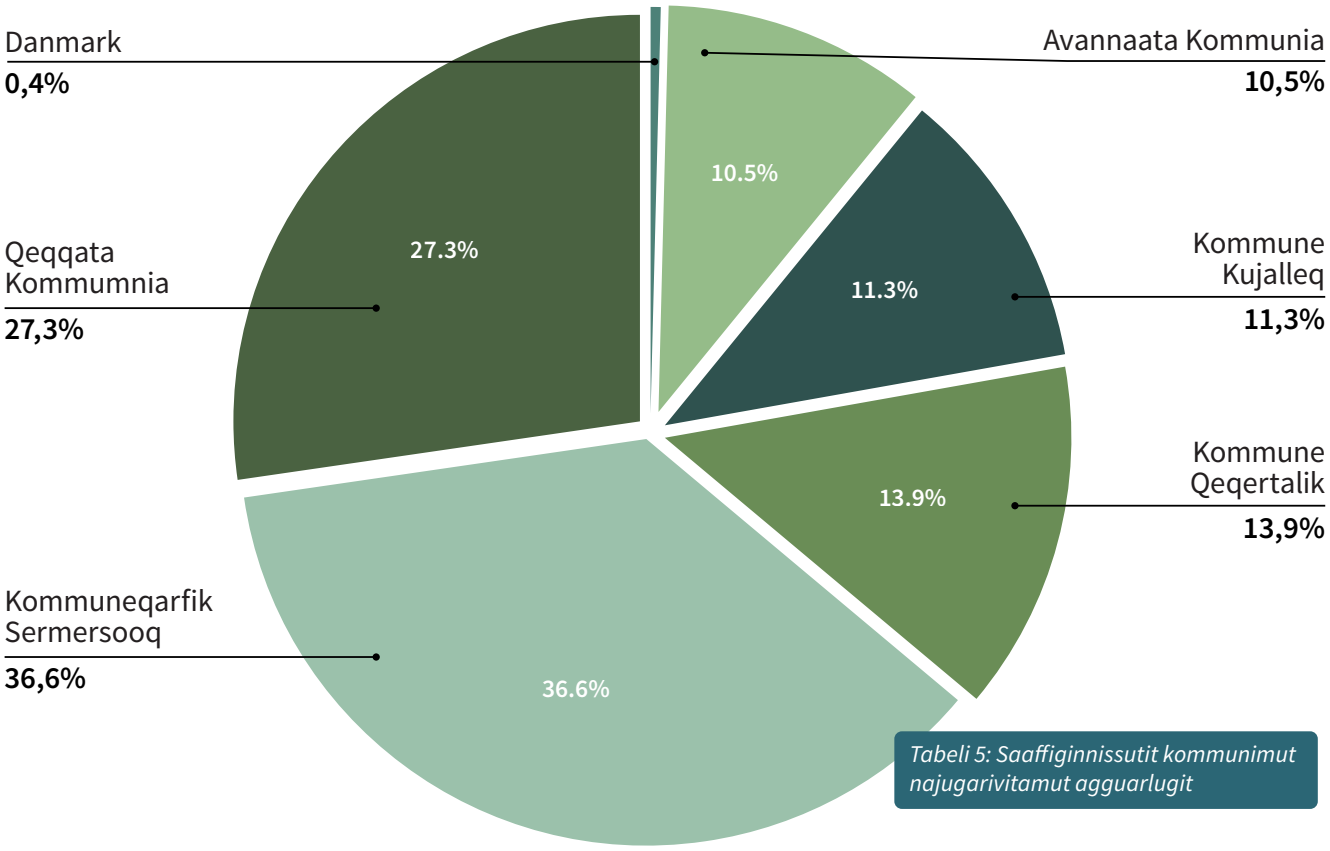

Figur 4: Borgere fordelt på handicap

Inuit innarluutillit ataasiakkaarlutik pisinnaasakinnerannut tunngatillugu paasissutissanik nalunaarsuinerit pissarsiarineqarsinnaasutuat tamanna ilagaat. Taamaattorli Kalaallit Nunaanni innuttaasunut tamanut tunngatillugu takussutissaannginnera oqaatigineqassaaq. 2025-mi innuttaasut uagutsinnut attaveqarsimasut kisitsisini taakkunani takuneqarsinnaapput, tamatumalu saniatigut innuttaasut qasseriarlutilluunniit uagutsinnut saaffiginnissinnaapput, taamaammallu kisitsisit aamma amerlanerusinnaallutik. Taamaammat 2025-mi innuttaasut saaffiginnissutinut takussutissaapput, tassani inuit innarluutilinnut tunngatillugu killiffik tamarmiusoq pineqarnani.

2025-mi nuna tamakkerlugu uagutsinnut saaffiginnittoqarpoq, tassani Kommuneqarfik Sermersooq aamma Qeqqata Kommunia pingajorarterutaasa miss. amerlassuseqartunik saaffiginnipput, tamarmik immikkut amerlaqatigiinnik saaffiginnissimallutik. Kommunit taakku marluk aamma inuttunerpaapput, tamatumalu saniatigut taakkununnga tunngasut Tiliup 2025-mi samminerpaasimavai. Ikitsunnguit Danmarkimi najugaqarput, taakku saaffiginnissutaat Kalaallit Nunaanni qanigisaannut tunngassuteqakkajuttarpoq.

Tamatuma saniatigut uagutsinnut saaffiginnittut pingaarnertut illoqarfinneersuupput. Taamaallaat 7,6 %-it nunaqarfinneersuupput, taakkulu maluginiarneqarpallaarneq ajorlutik. Sinerissap sinnera qanoq angusinnaanerlugu eqqarsarnissamut uagutsinnut piffissaalluarpoq.

Tabeli 5: Saaffiginnissutit kommunimut najugarivitamut agguarlugit

Tilioq ukiorpassuarni piunermini saaffiginnissuterpassuarnik tigusaqartarsimavoq, tassani nuna tamakkerlugu innuttaasut tamarmik angunissaasa pingaarnersiorneqarnissaa erseqqippoq. Innuttaasut uagutsinnut paasisassarsiorsinnaanerat tapersersortissarsiorsinnaanerallu pillugit paasinninnissaannut tunngatillugu tamanna pingaaruteqarpoq, aammali innuttaasut uagutsinnit pitsaasumik ilitsersorneqarsinnaanerminnik tatiginninnissaannut tunngatillugu tamanna pingaaruteqarpoq.

Oqaloqatigerusukkutsigut qanoq taamaaliorsinnaanerlutit uani atuarsinnaavat:

Tiliup 2025-mi ataatsimeersuartitsinerani oqalleqatigiinneq. Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut, Nunamullu Namminermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq Bentiaraq Ottosen, Utoqqaat pillugit Oqaaseqartartoq Kiista P. Isaksen, Peqqissutsimut inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisoq Anna Wangenheim, Inuit Innaarluutillit Oqaaseqartartuat Qivioq Løvstrøm, Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoq Mads Pedersen, aamma Meeqqat Oqaaseqartartuat Stina Sværd.

Tiliumut saaffiginnissutit

Kia Tilioq attavigisinnaavaa:

Innuttaasut tamarmik Tiliumut saaffiginninnissamut tikilluaqqusaapput. Innuttaasut innarluutillit, taakku qanigisaat, suliassamut immikkut ilinniarsimasut, oqartussaasut suliffeqarfiillu Tiliumut saaffiginnissinnaapput.

Tilioq qanoq siunnersuisinnaava aamma ilitsersuisinnaava:

Pisinnaatitaaffiit, naammagittaalliorsinnaaneq aamma inunnut innarluutilinnut atugassarititaasut pillugit Tilioq siunnersuisinnaallunilu ilitsersuisinnaavoq.

Qanoq attavigineqarsinnaavugut:

Tilioq info@tilioq.gl-imut e-mailernikkut, oqarasuaammut 34 50 10-mut ornigulluniluunniit saaffigineqarsinnaavoq.

Innuttaasunik siunnersuinissamut ammasarpugut:
Ataasinngornermi, marlunngornermilu nal. 13:00-15:00.

Misissueqqissaarneq periaaserlu

Innuttaasut Tiliumut saaffiginnissutai tamarmik paasissutissaasivimmut allattorneqartarput, misissueqqissaarnermut matumanngа paasissutissat tamarmik tassan ngaanniit tiguneqarput.Paasissutissanik isumannaallisaanissaq kiisalu ileqqorissaarnissaq eqaatsumillu paasissutissanik aqutsinissaq Tiliumut pingaarnerpaat ilagaat. Innuttaasut uagutsinnut tatiginninnerat naapertorlugu iliuuseqarnissarput pingaartipparput. Paasissutissaasivipput 2024-mi taarserneqarpoq, tassani pitsaanerusumik paasissutissanik isumannaallisaaneq, atoruminarsaaneq aamma annerusumik siammasinnerusumillu paasissutissanik pissarsisinnaaneq, ilaatigut innuttaasut, soorlu inuttut innarluutaat pillugit paasissutissanik amerlanerusunik pissarsisinnaaneq pillugu aallussaqarsimavugut. Taamaalilluta saaffiginnissutit taamaallaat aallaaviginagit aammali inuiaqatigiinni pisartut uparuarsinnaavavut, aamma inunnut innarluutinut assigiinngitsunut immikkoortitersinnaavavut. Tamatuma kingunerisaanik innuttaasunut pisariaqartitsisunut erseqqinnerusumik iliuusissanik tikkuaasinnaalerluta.

Suliffeqarfittut sakkugut ineriartortinnissaat eqqarsaatigalugit pitsaanerunissamut, amerlanerusunik inissaqartitsinissamut aamma naleqartitatsinnik tunngaveqarnissarput Tiliumi pingaartipparput. Paasissutissat tunngavigineqartut nutaat iluaqutigalugit saaffiginnissutit amerlanerusut isumannaatsumik ileqqorissaarlutalu, innuttaasunut toqqissisimanarnerusumik ataqqinninnerusumillu suliarisinnaalerpavut aamma nalunaarusiamut matumunnga tunngaveqarluarluta. Suliffeqarfittut ineriartornitsinni sakkugut suleriaatsivullu ineriartortittuarusuppagut.

Kisitsisitigut imarisatigullu paasissutissat pissarsiariumallugit saaffiginnissutit katersorneqarsimapput. Tassa imaappoq paasissutissat kisinneqarlutillu uuttortarneqarsinnaasut nalunaarusiarivavut, soorlu paasissutissat annermik oqaaseqaatinik imallit, paasineqartussat immikkoortiterneqartussallu nalunaarusiarivavut.

Saaffiginnissutit imarisaat ataatsimullu isigalugu Tiliup misilittagai tunngavigalugit oqaluttuat katersorneqarlutillu immikkoortiterneqarput. Oqaatiginiakkavut erseqqissarniarlugit saaffiginnissutit aalajangersimasut assersuutitut ilanngussimavavut. Taakku innuttaasut toqqaannartumik oqaaseqaatigaat. Tamatuma kingorna paasissutissat kisitsisitigut takutinneqartut kiisalu pisartut nikingassutaasullu maluginiarsimasavut erseqqissarniarlugit kisitsisitigut paasissutissat diagrammini tabelinilu saqqummiunneqarput.

Pissutsit Tiliumut saaffiginnissutigineqartartut nalunaarusiami allaaserineqarput, kisianni Kalaallit Nunaanni inunnut innarluutilinnut tamanut atuuttutut nalilerneqarsinnaanngillat. Taamaattorli paasissutissat annertuut tunngavigineqarput, taamaammallu ukiumi pineqartumi saaffiginnissutit katersorneqartut eqqarsaatigalugit inuiaqatigiinni inunnut innarluutilinnut taakkulu qanigisaannut pisartut ersersinneqarput.

Nalunaarusiaq innuttaasut 2025-mi Tiliumut saaffiginnissutaat pillugit innuttaasut oqaluttuaannik taakkulu oqaasiinik issuaqqissaakkanik imaqarpoq. Taakku attuumassutaat erseqqissarniarlugit innuttaasullu unammilligassaat erseqqissarniarlugit allaqqissaarneqarsimapput. Tamatuma saniatigut taakku aqqi, sumiiffiit allanilluunniit inummut ilisarnarsinnaasut ilisarnarunnaarsarneqarsimapput. Inunnut innarluutilinnut piviusoq ersersinniarlugu – aamma innuttaasut taakku pineqartillugit taamaallaat kisitsisit, kisitsisitigut paasissutissat aningaasartuutilluunniit pineqaannanngginnerat erseqqissarniarlugu, aammali inuit namminneq takorluugallit, kissaatillit, aamma inuit allat tamarmik inuunerisa naleqarnerat naliigalugit qanigisaasa taamatulli inuuneqarnerat erseqqissarniarlugit oqaatsit issuaqqissaakkat ilanngunneqarput.

Paasissutissat kisitsisitigullu paasissutissat pingaaruteqaraluartut sulinerput, oqaatsivut suliniutivullu misigisanik piviusunik nalaanneqartartunik tunngaveqarnissaat uagutsinnut Tiliumut pingaaruteqarpoq. Politikki innuttaasut misigisaanniit ungasissorujussuukkajuttarpoq – unalu nalunaarusiaq iluaqutigalugu tamatuma annikillisarnissaa anguniarlugu oqartussaasut innuttaasunut sullitaminnut qaninnerusunik attaveqalernissaat anguniarneqarpoq.

Misissueqqissaarneq una tamakkiisuunngilaq aamma paasissutissarpassuit paasisavullu amerlasuut ilanngunniarnagit aalajangersimavugut. Ilisimatusarnermi atorneqarsinnaasunik peqarpat atuakkannilluunniit soqutigisinartoqarpat info@tilioq.gl-imut allassinnaavutit, taava paasissutissanik illersuineq pillugu malittarisassat atuuttut naapertorlugit paasissutissanik ingerlatitseqqisinnaavugut.

TILIOQ

